

POEZIE

Česká poezie sedmdesátých a osmdesátých let představuje vnitřně velmi diferencovanou a mnohotvárný fenomén. Nástup normalizace znamenal násilný zásah, kterým byla z oficiálního prostoru vyloučena většina tvůrců patřících v předchozím desetiletí k dominantním. Zákaz vydávání postihl jak ty básníky, kteří po sovětské okupaci odešli do emigrace, tak ty, kteří se dostali do konfliktu s mocí a její představou o umění. Tím se naopak otevřel publikační prostor pro básníky prorežimní a pro mladší autory lyrické poezie. Mocenský zásah sice nemohl zapíraným a zakázaným básníkům zabránit v tom, aby organicky nepokračovali v dalším rozvíjení vlastní poetiky, nicméně česká poezie se rozštěpila do několika na sobě nezávislých a nepřilíš spolu komunikujících skupin. Autoři padesátých a šedesátých let, kteří se nyní ocitli v opozici vůči režimu, jakož i autoři hlásící se k provokativní nonkonformitě undergroundu svou velmi různorodou poezii prezentovali především prostřednictvím samizdatových edic, rozvíjejících se naplno od konce sedmdesátých let. V osmdesátých letech se pak samizdatová skupina rozšířila i o debutanty. Možnost prezentovat své verše v knižní podobě zapovídaným básníkům přinesla knižní řada příznačně nazvaná Poezie mimo Domov (PmD), která přinášela texty nejen exilových, ale i doma zakazovaných básníků. V tvorbě však pokračovali i básníci, kteří byli potlačováni již dříve, neboť se v opozici vůči režimu ocitli po roce 1948.

Oficiálně vydávaná poezie se zprvu soustředila na marný pokus o návrat k poetice padesátých let a na politické ódy a pamflety, případně na oslavy života a přírodní lyriku. Postupně se však v jejím rámci vydělila skupina tzv. pětatřicátníků, která i přes jistá omezení navazovala na meziválečný poetismus a na poetiku Skupiny 42. Zacílením její tvorba souzněla s koncepcí tzv. pozemšťanství, které bylo chápáno jako označení pro materialistickou a smyslovou poezii, jež je protikladem tendence ke spekulativnosti a spiritualismu. Dominantní pozici v oficiální poezii zaujali básníci této skupiny v osmdesátých letech. Stali se tak fenoménem, vůči němuž se více či méně vymezovaly různorodé poetiky příslušníků mladší generace, tzv. osamělých běžců, kteří s postupem času sahali po jiných inspiračních zdrojích, včetně těch z šedesátých let. Příležitostí pro nové autory v druhé polovině osmdesátých let se stala nejrůznější veřejná čtení, významným prvkem byla i snaha o rozšíření edic poezie pro debutanty. Nakladatelská praxe ovšem vedla k tomu, že mnoho autorů knižně publikovalo pouze v generačně laděných

sbornících, které se skládaly i z celých sbírek. Mladé publikum však v této době již daleko více jako poezii vnímalo texty, které přinášeli písničkáři, hudebníci nové vlny, popřípadě punkové skupiny, tedy prostřednictvím aktivit, které nejednou stály na pomezí zákazu. Od počátku osmdesátých let lze pozorovat i velmi pomalé a postupné zpřístupňování některých zakazovaných autorů a jejich textů.